

ΔΗΛΩΣΗ ΘΕΣΗΣ

Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Νοσηλευτών Κάθαρσης και Μεταμόσχευσης/ Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Νεφρών (European Dialysis Transplant Nurses Association/European Renal Care Association- EDTNA/ERCA)

Ο Νοσηλευτής Νεφρολογίας στην Ευρώπη

Εισαγωγή και Ιστορικό

Ο Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Κάθαρσης και Μεταμόσχευσης/ Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Κάθαρσης (European Dialysis Transplant Nurses Association/European Renal Care Association - EDTNA/ERCA) ως ευρωπαϊκός επιστημονικός οργανισμός πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη μιας δήλωσης θέσης του ειδικού νοσηλευτή νεφρολογίας EDTNA/ERCA στην Ευρώπη. Οι ειδικευμένοι νοσηλευτές στη νεφρολογία μοιράζονται διαφορετικά προφίλ εργασίας σε όλη την Ευρώπη όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση της νεφρικής ειδικότητας, την αναγνώριση των προσόντων και τον τρόπο με τον οποίο αυτό αντιστοιχεί στους μισθούς τους. Είναι επιτακτική ανάγκη αυτές οι αποκλίσεις να αντιμετωπιστούν και να προωθούνται συνεχώς στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και στις εθνικές αρχές υγειονομικής περίθαλψης, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η αναγνώριση της θέσης των Ειδικών Νοσηλευτών Νεφρολογίας. Το 2018, ως μέρος των εκπαιδευτικών στόχων της που εστιάζουν στον ρόλο των Νοσηλευτών Νεφρολογίας, η EDTNA/ERCA δημοσίευσε το «Προφίλ της Νεφρολογικής Νοσηλευτικής» με στόχο να προσεγγίσει όλους τους επαγγελματίες της νεφρικής υγείας που φροντίζουν ασθενείς με χρόνια νεφρική νόσο (ΧΝΝ) και να αυξήσει τη συνειδητοποίηση του ρόλου των νοσηλευτών νεφρολογίας [1].

Με αυτή τη Δήλωση Θέσης η EDTNA/ERCA σκοπεύει να διαμορφώσει τον μελλοντικό ρόλο των ειδικών νοσηλευτών νεφρολογίας και να καθιερώσει τον Σύλλογό μας ως βασικό ηγέτη στη νεφρολογική νοσηλευτική. Ο στόχος είναι η προώθηση της ομοιογένειας στην αναγνώριση της θέσης του ειδικού νοσηλευτή νεφρολογίας και στον καθορισμό προγραμμάτων κατάρτισης ειδικών νοσηλευτών νεφρολογίας σε όλη την Ευρώπη.

Το πλαίσιο του ειδικού νοσηλευτή στην Ευρώπη

Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μια αυξανόμενη αλλαγή στις ρυθμίσεις υγειονομικής περίθαλψης προς μια πιο διεπιστημονική προσέγγιση όπου ο νοσηλευτής έχει ηγετικό ρόλο σε πολλές κλινικές καταστάσεις λόγω υψηλών επιπέδων ικανότητας και γνώσης. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ειδικών Νοσηλευτών (ESNO) ορίζει τον «Ειδικό Νοσηλευτή» (Specialist Nurse) συμπεριλαμβάνοντας άλλους επαγγελματικούς όρους όπως Προηγμένους Εξειδικευμένους Νοσηλευτές (Advanced Nurse Practitioner) και Εξειδικευμένους Νοσηλευτές (Nurse Practitioner) όπου αναφέρονται σε νοσηλευτές με πτυχίο (Bachelor) ή άλλο υπόβαθρο ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και έμπειρους νοσηλευτές σε ορισμένους κλάδους της υγείας.

Σύμφωνα με την ESNO, ο ρόλος του ειδικού νοσηλευτή μπορεί να συνοψιστεί στις ακόλουθες βασικές αρμοδιότητες: Κλινικός ρόλος; Σχέσεις ασθενών; Διδασκαλία και καθοδήγηση ασθενών; Καθοδήγηση; Ερευνά; Οργάνωση και διαχείριση; Ηθική και λήψη αποφάσεων; Ηγεσία και χάραξη πολιτικής; Πρόληψη [2]. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ειδικοί νοσηλευτές εκτελούν καθήκοντα ανεξάρτητα και παρέχουν φροντίδα και θεραπείες για τις οποίες είναι συχνά πλήρως υπεύθυνοι, βάσει ενός σαφούς και διαφανούς κανονιστικού πλαισίου. Με τα χρόνια, οι ειδικοί νοσηλευτές με μεταβασική εκπαίδευση και σχετική επαγγελματική εμπειρία απέκτησαν την ικανότητα να ανταποκρίνονται στη διαχείριση, τη φροντίδα και τη θεραπεία ασθενών σε υψηλότερο επίπεδο, οδηγώντας σε βελτιωμένα αποτελέσματα υγείας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της έρευνας και της τεκμηριωμένης φροντίδας. Το επιστημονικό προφίλ των ειδικών νοσηλευτών είναι αυτό που κατά κύριο λόγο προσφέρει μακροχρόνια αποτελέσματα και παγιωμένη αναγνώριση του επαγγέλματος. Όπως σημειώθηκε πρόσφατα σε δήλωση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) σχετικά με τους εξελισσόμενους ρόλους των ειδικών νοσηλευτών, η πρόκληση για τους ειδικούς νοσηλευτές είναι να συνειδητοποιήσουν τα οφέλη της απομάκρυνσης από ένα ιατρικό μοντέλο φροντίδας προς υιοθέτηση μιας ολιστικής νοσηλευτικής προσέγγισης όσον αφορά την εκπαίδευση, την αξιολόγηση, τη φροντίδα και την έρευνα προκειμένου να επιτευχθούν τα καλύτερα αποτελέσματα για τους ασθενείς [3]. Στην Ευρώπη και παγκοσμίως, υπάρχει σημαντικό αίτημα για διατήρηση και υποστήριξη της ποιότητας της υγειονομικής περίθαλψης με επικεφαλής επαγγελματίες νοσηλευτές υψηλής εκπαίδευσης που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένα πρότυπα εκπαίδευσης της ΕΕ.

Το πλαίσιο του Ειδικού Νοσηλευτή Νεφρολογίας στην Ευρώπη

Η Νεφρολογική Νοσηλευτική είναι μια ειδικότητα αφιερωμένη στην πρόληψη, την προστασία και τη βελτίωση της υγείας ατόμων με νεφρική νόσο και τραυματισμό, την προώθηση της θεραπείας και την ανακούφιση της αγωνίας. Οι νοσηλευτές νεφρολογίας συνηγορούν υπέρ της φροντίδας ανθρώπων, οικογενειών, κοινοτήτων και πληθυσμών, που επηρεάζονται από νεφρική νόσο, η οποία περιλαμβάνει τόσο τη ΧΝΝ όσο και την οξεία νεφρική βλάβη (ΟΝΒ) [4]. Η ΧΝΝ επηρεάζει μεταξύ 11% - 13% του παγκόσμιου πληθυσμού [5] και η ΟΝΒ επηρεάζει το 20% των ενηλίκων κατά τη διάρκεια ενός επεισοδίου νοσοκομειακής περίθαλψης [6]. Κάθε χρόνο, υπολογίζεται ότι 5-10 εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν από νεφρική νόσο, συμπεριλαμβανομένων περίπου 1,7 εκατομμυρίων ανθρώπων όπου ο θάνατος προκαλείται από το ΟΝΒ [7].

2,62 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως υποβλήθηκαν σε κάθαρση το 2010 και μέχρι το 2030 η ανάγκη για κάθαρση αναμένεται να διπλασιαστεί [8]. Η σημαντική παγκόσμια αύξηση του διαβήτη, της παχυσαρκίας και της υπέρτασης έχει συμβάλει στην κλιμάκωση του επιπολασμού της ΧΝΝ και της Νεφρικής Νόσου Τελικού Σταδίου (ESRD), συνώνυμη με τεράστια οικονομική επιβάρυνση [7]. Επιπλέον, αυτές οι ασθένειες αποτελούν σημαντικούς παράγοντες κινδύνου για καρδιαγγειακή νόσο, η οποία είναι η κύρια αιτία θνησιμότητας στη ΧΝΝ [9]. Πολλοί ασθενείς με ΧΝΝ και ΟΝΒ παρουσιάζουν πολλαπλές συννοσηρότητες και θα χρειαστούν την εξειδικευμένη φροντίδα μιας ολόκληρης διεπιστημονικής ομάδας. Αυτό περιλαμβάνει νεφρολόγους, νοσηλευτές, διαιτολόγους ή διατροφολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους. Ωστόσο, πολλά συστήματα υγειονομικής περίθαλψης δεν προσφέρουν αυτούς τους ειδικούς πόρους και συχνά απαιτείται και αναμένεται από τους νοσηλευτές νεφρολογίας, να ενεργήσουν και να αναλάβουν το ρόλο του συντονιστή φροντίδας και του συνηγόρου για να διασφαλίσουν ότι οι ασθενείς και οι οικογένειές τους έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες, τις πληροφορίες και την εκπαίδευση που απαιτείται [10].

Η πλειοψηφία των νοσηλευτών νεφρολογίας εργάζεται με πληθυσμούς ασθενών που έχουν διαγνωστεί νεφρική νόσο. Οι νοσηλευτές νεφρολογίας εργάζονται επίσης στην κοινότητα όπου ασχολούνται με την πρόληψη και την έγκαιρη αναγνώριση της νεφρικής νόσου. Επιπλέον, όπως και άλλες ειδικότητες, οι νοσηλευτές νεφρολογίας καλούνται να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη γήρανση του πληθυσμού και τις επακόλουθες

συνακόλουθες αυξημένες συννοσηρότητες. Προκειμένου να ανταποκριθούν σε αυτές τις διευρυμένες και περίπλοκες απαιτήσεις για τη φροντίδα και τη βελτίωση των υπηρεσιών των ασθενών, έχουν αναπτύξει υπηρεσίες νεφρολογικής νοσηλευτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ρόλων και ευθυνών, οι οποίες διασφαλίζουν την επικέντρωση στους ασθενείς και την υψηλή ποιότητα. Η σημαντική συμβολή των νοσηλευτών νεφρολογίας στην υγειονομική περίθαλψη μέσω βελτιώσεων στην ευημερία των ασθενών, των ποιοτικών αποτελεσμάτων, των ασφαλών προτύπων περίθαλψης και του μειωμένου κόστους, είναι καλά τεκμηριωμένη [11]. Οι Ειδικοί Νοσηλευτές Νεφρολογίας έχουν υψηλή γνώση και δεξιότητες για την παροχή φροντίδας μέσω παρεμβάσεων διαχείρισης ασθενειών και ευρύτερων προσεγγίσεων φροντίδας. Ασκούνται σε ποικίλα πολυεπιστημονικά περιβάλλοντα χρησιμοποιώντας δεξιότητες κριτικής σκέψης και ως εκ τούτου προωθούν τα βέλτιστα αποτελέσματα για ασθενείς με νεφρική νόσο [1].

Σύσταση για αναγνώριση του ρόλου του Ειδικού Νοσηλευτές Νεφρολογίας στην Ευρώπη

Ενόψει της απαίτησης για τη διασφάλιση της ποιότητας στη νεφρολογική νοσηλευτική, για παροχή ασφαλούς και κατάλληλης φροντίδας των ασθενών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου πρωτοφανούς έλλειψης νοσηλευτών παγκοσμίως (συμπεριλαμβανομένων των νοσηλευτών νεφρολογίας), σε συνδυασμό με σημαντικές πολιτικές λιτότητας στους προϋπολογισμούς της υγειονομικής περίθαλψης, η νεφρολογική νοσηλευτική ως ειδικότητα πρέπει να καθιερωθεί καλά και να αναγνωρίζεται σε όλη την Ευρώπη. Στόχος μας είναι να εφαρμόσουμε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη δημιουργία ενός τυποποιημένου συστήματος αναγνώρισης Νοσηλευτών Νεφρολογίας σε όλη την Ευρώπη. Τα τελευταία χρόνια υπήρξαν σημαντικές εξελίξεις με μερικούς ειδικούς νοσηλευτές νεφρολογίας που έχουν εκπαιδευτεί σε επίπεδο Master. Ωστόσο, αυτό το ακαδημαϊκό πλαίσιο δεν είναι εναρμονισμένο καθώς υπάρχουν χώρες στην Ευρώπη, όπου δεν υπάρχει επίσημα η νεφρολογική νοσηλευτική ειδικότητα. Ως εκ τούτου, υπάρχει έντονη ανάγκη για ίσο επίπεδο τυπικής εκπαίδευσης και προγραμμάτων σπουδών που να οδηγούν στο ίδιο επίπεδο επαγγελματικής ποιότητας και αναγνώρισης στην Ευρώπη.

Η EDTNA/ERCA καλεί τις εθνικές αρχές υγειονομικής περίθαλψης και την ΕΕ να επενδύσουν στην επίσημη εκπαίδευση Νοσηλευτών Νεφρολογίας και να εφαρμόσουν διασυνοριακά ρυθμιστικά πλαίσια προς μια νομική και εναρμονισμένη θέση των ειδικών νοσηλευτών νεφρολογίας σε κάθε χώρα.

Υπάρχει μεγάλη ζήτηση για την καθιέρωση ενός αναγνωρισμένου ευρωπαϊκού τίτλου για τους Ειδικούς Νοσηλευτές Νεφρολογίας σε συνδυασμό με έναν σαφή ορισμό των ρόλων και των αρμοδιοτήτων τους Ειδικούς Νοσηλευτές Νεφρολογίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί εύκολα μέσω της πιστοποίησης προηγμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων νεφρολογικής νοσηλευτικής, αναγνωρισμένα σε όλη την Ευρώπη. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται με την ESNO όσον αφορά το συνεχιζόμενο διαπιστευμένο πρόγραμμα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης (ΣΕΑ) [2] και η ESNO ανέπτυξε το Κοινό Πλαίσιο Εκπαίδευσης 'Ικανότητες Ειδικού Νοσηλευτή (IEtN): Κοινή βάση αρμοδιοτήτων για ένα Κοινό Πλαίσιο Κατάρτισης για τη κάθε Ειδικότητα' (Competences of the Nurse Specialist (NS): Common plinth of competences for a Common Training Framework of each Specialty) [12].

Η αναγνώριση του ρόλου των Νοσηλευτών Νεφρολογίας ως ειδικών στην υγειονομική περίθαλψη, είναι ζωτικής σημασίας και θεμελιώδους σημασίας για την παροχή φροντίδας ασθενών υψηλού επιπέδου σε άτομα με νεφρική νόσο. Η αναγνώριση θα οδηγήσει στην πρόοδο της τεκμηριωμένης νεφρολογικής νοσηλευτικής πρακτικής και στη συνέχεια σε οικονομικά οφέλη και οφέλη για την υγεία της κοινωνίας.

Hergiswil, Μάιος 2020

Βιβλιογραφικές αναφορές

1. The profile of Nephrology nursing. European Dialysis and Transplant Nurses Association / European Renal Care Association (EDTNA/ERCA), 1st Edition August, 2018. https://www.edtnaerca.org/resource/edtna/files/Nursing_Profile_2018.pdf
2. ESNO Position Statement -2019 <https://www.google.com/search?client=firefox-bd&q=esno+position+statement>
3. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/a8756593-en.pdf?expires=1555410406&id=id&accname=guest&checksum=40159D9DBD029F9A001390ADF518D559>
4. Gomez, N. (2017). Nephrology nursing scope and standards of practice (8th ed.). Pitman, NJ: American Nephrology Nurses Association.

5. Hill, NR, Fatoba, ST, Oke, JL, Hirst, JA, O’Callaghan, CA, Lasserson, DS, Hobbs, R. (2016) Global Prevalence of Chronic Kidney Disease – A Systematic Review and Meta-Analysis. PLoS One. 11(7): e0158765. doi: 10.1371/journal.pone.0158765
6. Susantitaphong, P, Cruz, DN, Cerda, J, Abulfaraj, M, Alqahtani, F, Koulouridis et al. (2013) World Incidence of AKI: A Meta-Analysis Clinical Journal American Society Nephrology Viewed online at <http://cjasn.asnjournals.org/content/early/2013/06/05/CJN.00710113.full>
7. Luyckx, V. A., Tonelli, M., & Stanifer, J. W. (2018). The global burden of kidney disease and the sustainable development goals. *Bulletin of the World Health Organization*, 96(6), 414–422D. doi:10.2471/BLT.17.
8. Liyanage T, Ninomiya T, Jha V, Neal B, Patrice HM, Okpechi I, et al. Worldwide access to treatment for end-stage kidney disease: a systematic review. *Lancet*. 2015 May 16;385(9981):1975–82. doi: [http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)61601-9](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61601-9) PMID: 25777665
9. Campbell, S., & Roden, J. (2010). Research approaches for novice nephrology nurse researchers. *Renal Society of Australasia Journal*, 6(3), 114-120.
10. Ulrich, B. (2017). Professional Nephrology Nursing. In S.M. Bodin (Ed.), *Contemporary nephrology nursing* (3rd ed., pp.9-24) Pitman, NJ: American Nephrology Nurses Association
11. Ulrich, B., & Kear, T. (2015). Patient safety culture in nephrology nurse practice settings: Results by primary work unit, organizational work setting, and primary role. *Nephrology Nursing Journal*, 42(3), 221-236.
12. ESNO Common Training Framework- Competences of the Specialist Nurse (NS): Common plinth of competences for a Common Training Framework of each specialty. http://www.esno.org/assets/esno-common_training_framework_27-10-2015